

Sisäministeriö
VN/1960/2024
SM 10092024§

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta (perheenyhdistäminen)

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseen liittyen ulkomaalaislain perhesideperusteisia oleskelulupia koskevien säädösten muuttamiseen.

Esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

Esitysluonnos ehdottaa seuraavia kiristyksiä ulkomaalaislakiin:

- Säädettäisiin **21 vuoden vähimmäisiäst**ä myönnettäessä oleskelulupa perhesiteen perusteella puolisolle, kummaltakin puolisolta ja puolisoon rinnastettavalta. Suomen kansalaiselta vähimmäisikää ei vaadittaisi, kun haetaan tämän puolisolle oleskelulupaa perhesiteen perusteella, tämän ulkomaalaiselta puolisolta sen sijaan vaadittaisiin. (Uusi ulk.lain 38 a §)
- Otettaisiin uudelleen käyttöön **toimeentuloedellytys** kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saaneen perheenyhdistämisessä myös alaikäisen ollessa perheenkokoajana, lukuun ottamatta pakolaisaseman saaneita. (Ulk.lain 39 § ja 114 a §)
- Otettaisiin käyttöön **kahden vuoden asumisaikavaatimus** perheenkokoajalle, ennen kuin perhesideperusteinen oleskelulupa voidaan myöntää hänen perheenjäsenelleen. Asumisaikavaatimus ei kuitenkaan koskisi pakolaisaseman saaneita muutoin kuin ns. uusien perheenjäsenten kohdalla, eli kun perheside on solmittu vasta perheenkokoajan pakolaisaseman myöntämisen jälkeen. (Ulk.lain 114 §, 114 a § ja 115 §)
- Alaikäisyyden määrittämistä** perheenyhdistämisessä ollaan muuttamassa EU:n tuomioistuimen ratkaisujen johdosta. Ensinnäkin siten, että lapsen ollessa hakijana alaikäisyys määrittyy sen mukaan, milloin perheenkokoaja on jättänyt Suomessa turvapaikkahakemuksensa, eikä lapsen perhesidehakemuksen jättöpäivän perusteella. Tämä ulotetaan kuitenkin koskemaan vain pakolaisaseman saaneita.
Samalla kiristettäisiin lisäksi lakia lapsen ollessa perheenkokoajana – toissijaista suojelua saaneiden kohdalla palattaisiin tilaan ennen vuotta 2018, eli alaikäisyys määrittäisi hänen turvapaikkahakemuksensa ratkaisuhetkestä. Näin ollen vain varsinaisen pakolaisaseman saaneiden kohdalla alaikäisyys määrittäisi perheenyhdistämisprosessissa siitä hetkestä, jolloin hän jätti oman turvapaikkahakemuksensa. (Ulk.lain 38 §)
- Esitetään vielä säädettäväksi kansainvälistä suojelua saaneen henkilön perheenjäsenen **oleskeluluvan epäämistä kansanterveydellisen syyn nojalla** liittyen komission rikkomusmenettelyyn. (Ulk.lain 114 § ja 114 a §)

Keskusliitto lausuu neljästä ensimmäisestä.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Lastensuojelun Keskusliitto korostaa, että perheenyhdistämistä on jo vaikeutettu merkittävästi viimeisten 10 vuoden ajan. Nyt esitetyt muutokset vaikeuttaisivat kohtuuttomasti pakenevien lasten elämää ja vaarantaisivat heidän oikeutensa elää perheensä kanssa, eli ovat täten uhka näiden lasten hyvinvoinnille ja kotoutumiselle. Keskusliitto muistuttaa, että YK:n Lapsen oikeuksien komitea on tuoreissa päätelmissään Suomelle päinvastoin vaatinut tehostamaan lapsen edun ensisijaisuuden periaatetta ilman huoltajaa tulleita koskeissa päätöksissä ja poistamaan perheenyhdistämisen oikeudelliset ja tuloihin liittyvät esteet, mahdollistamalla perheenyhdistäminen kaikille pakolais- ja turvapaikanhakijalapsille ilman syrjintää¹.

Vähimmäisikävaatimus puolison perheenyhdistämisessä (uusi 38 a §)

Luonnos ehdottaa 21 vuoden vähimmäisiän säätämistä puolisolle perhesideperusteisen oleskeluluvan ehtona ja perustelee kyseistä kiristystä siten, että sillä ehkäistäisiin pakkoavioliittoja. **Keskusliitto näkee, että pakkoavioliitto on vakava ilmiö, mutta sen torjuntaan tulee löytää ja käyttää muita, oikeasuhtaisempia keinoja.** Vähimmäisikävaatimus ei kohdentuisi nimenomaan pakkoavioliittojen uhreihin vaan tiettyyn ikäryhmään ulkomaalaisia kokonaisuudessaan.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on todella ongelmallista, että 18-vuotias voi Suomessa solmia avioliiton, mutta perheenyhdistämistapauksissa nuoren parin tulisi kuitenkin odottaa vuosia, ennen kuin perhe-elämää voidaan viettää. Esitysluonnos ei vakuuta pyrkiessään perustelevaan, miksi ihmisten asettaminen eriarvoiseen asemaan iän perusteella voisi olla perusteltua tässä tapauksessa. Kaikkein ongelmallisinta on, että säännökseen ei ehdoteta mahdollisuutta poikkeamiin tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Entä jos pariskunnalla on jo lapsi? Luonnoksessa korostetaan erikseen, että säännös ei estä lapsen ja huoltajan välistä perheenyhdistämistä. Lapsen ja toisen huoltajan side katsottaisiin toisarvoiseksi. Tämä on täysin YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen hengen vastaista (art. 2 syrjimättömyys; art. 3 lapsen etu; art. 9 oikeus elää vanhempiensa kanssa; art. 10 perheenyhdistäminen).

Keskusliitto huomauttaa, että luonnoksessa ei selkeytetä, **miten kolmen kuukauden sääntö toimeentuloedellytyksestä poikkeamiseen suhteutuisi ehdotettuun vähimmäisikävaatimukseen.** Jollei asiaa selkeytettäisi, toimeentulo vaatimus astuisi voimaan automaattisesti 18–20-vuotiaina maahan tulleilla pakolaisaseman saaneilla, koska perhesidehakemusta ei olisi voitu jättää kolmen kuukauden sisällä.

Esitysluonnoksessa esitellään laajasti ihmiskauppaa ja pakkoavioliittoja sekä väitetään, että oleskelulupakäytännöillä voidaan tehokkaasti ehkäistä tällaisia ihmisoikeusloukkauksia. Pakkoavioliittojen esiintymisestä ei ole tarkkoja tilastoja, minkä luonnoskin myöntää. Se päättyy esittämään, että pakkoavioliitot voidaan nähdä *potentiaalisesti* kasvavana ongelmana (s 16). Yhtä hyvin voidaan arvella, että pakkoavioliittoja voidaan jatkossa ehkäistä paremmin, kun ne ollaan juuri säätämässä erikseen rangaistavaksi rikoslaisissa, sekä

---

¹ CRC/C/FIN/CO/5–6, kohdat 39 a ja 39 c.

pyritään löytämään tehokkaita keinoja myös kotouttamista tukemalla ja antamalla tietoa ihmisoikeuksista mm. uuden kotoutumislain mukanaan tuoman uuden yhteiskuntaorientaation muodossa.

Myös kotoutumisen tehostumista käytetään luonnoksessa perusteena vähimmäisikärajan asettamiselle. *”Vähimmäisikävaatimuksella taattaisiin nuorelle perheen kokoajana toimivalle puolisolle ajallinen mahdollisuus kiinnittyä ja sopeutua itsenäisesti osaksi Suomalaista yhteiskuntaa ennen perheen yhdistämisen tosiasiallista tapahtumista”* (s. 41). Perustelu noudattelee linjaa, jossa EU:n jäsenmaat pyrkivät perustelemaan perheen yhdistämisen kiristyksiä varsin luovalla tavalla (ks. lisää lausunnon kohdassa Muita näkemyksiä) eivätkä huomioi tutkimustietoa, joka osoittaa erossaolon perheenjäsenistä haittaavan hyvinvointia ja kotoutumista. Esimerkiksi Suomen Akatemian tutkimushankkeen *”Perheen erossaolo, maahanmuuttostatus ja arjen turvallisuus: Haavoittuvien maahanmuuttajien kokemuksia ja strategioita yhteydessä”* on kerätty tietoa aiheesta.²

Kotoutumisen tehostumista perustellaan täysin yhteydestään irrotetulla lauseella: *”Joissakin tilanteissa perheenjäsenten läsnäolo voi myös hidastaa kotoutumista, kun on henkilökohtainen tukiverkko johon turvautua ja perheenjäsenen maahantuloa saattaa edistää perheiden eriytymistä muusta yhteiskunnasta.”* Lause varmaankin löytyy lähteenä käytetystä komission rahoittamasta raportista, jossa nimenomaan selvitettiin myös näiden väitteiden paikkansapitävyyttä, että tiukentamalla perheen yhdistämisen ehtoja saadaan tehostettua kotoutumista. Raportti kuitenkin päättyy johtopäätöksissään aivan päinvastaiseen tulokseen: *”Although it is not clear that family reunification policies are the only factor in the integration of family migrants and migrants may integrate against all odds, even as undocumented migrants – it is clear that restrictive family reunification policies do not contribute to integration.”*³

Toimeentuloedellytys koskemaan jälleen myös lapsia (39 § ja 114 a §)

Toimeentuloedellytys poistettiin lapsilta HE 100/2022 vp, tuli voimaan 1.2.2023. Esitysluonnoksen mukaan *”Tätä ennen alaikäisten perheenkokoajien huoltajien osalta toimeentuloedellytys oli pääsääntö, mutta siitä poikettiin ulkomaalaislain 39 §:n sisältämän lapsen etuun perustuvan yksittäistapauksellisen harkinnan nojalla.”* Tätä ennen tarkoittaa aikaa 2016–2022. Toimeentuloedellytys nimittäin asetettiin lapsille 2015 tilanteen jälkimainingeissa, ja poistettiin lopulta tilanteen rauhoituttua täysin kestävämmän säädöksenä lapsen oikeuksien kannalta. Lastensuojelun Keskusliitto näkee, että kertaalleen haudattua **lapsen perustavaa laatua olevaa oikeutta rikkovaa keinotekoista säädöstä ei ole syytä pyrkiä ottamaan jälleen käyttöön. Toimeentuloedellytyksen asettamisesta lapselle tulee yksiselitteisesti luopua.** On huomattava, että missään niissä maissa, joita luonnos ottaa vertailuun, ei ole käytössä toimeentuloedellytystä lapsille.

Esitysluonnos perustelee kiristyksiä sillä, että turvapaikanhakijamäärät olisivat kasvussa. Maahanmuuttoviraston tilastot eivät tue väitettä, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan näkyi ja näkyy edelleen myös turvapaikanhakijatilastoissa, mutta muutoin tilanne on varsin maltillinen. Suomessa palattiin 2015 jälkeen pian

² Hankkeen tiedote: <https://www.epressi.com/tiedotteet/hanketiedotteet/perheiden-erossaolo-aiheuttaa-turvattu-muutta-ja-edellyttaa-nykyista-tehokkaampaa-neuvontaa.html>

³ Strik, Tineke, de Hart, Betty & Nissen, Ellen (2013). Family Reunification: A Barrier or Facilitator of Integration? A Comparative Study. European Commission DG HOME AFFAIRS - Unit B1: Immigration and Integration, 104.

normaalille muutaman tuhannen turvapaikanhakijan vuosittaiselle tasolle, kun vähennetään määrästä ukrainalaiset. Vain viime vuonna oli näkyvissä nousua, tänä vuonna tähän mennessä määrä on vasta parin tuhannen paikkeilla. Luonnoksessa väitetään toistuvasti ilman huoltajaa tulleiden määrän kasvaneen (esim. s. 17 puhutaan *merkittävästä kasvusta*), mutta todellisuudessa määrät ovat nyt tasoittuneet jälleen normaaliin pariin, kolmeen sataan vuoden 2016 jälkeen tapahtuneen laskun jälkeen, kun ei huomioida ukrainalaisia.

Lause sivulla 19 ”*Viime vuosien erityisesti ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden määrän kasvu sekä kansainvälistä suojelua saaneiden alaikäisten huoltajien myönteisten perhesidelupapäätösten lisääntyminen puoltavat vuonna 2023 poistetun toimeentuloedellytyksen palauttamista alaikäisille perheenkokoajille*” osoittaa valitettavan hyvin, miten pakenevien lasten oikeuksiin suhtaudutaan. Etenkin lasten perheenyhdistämisen estämistä pidetään tarpeellisena ja väistämättömänä toimenä. Keskusliitto pitää lapsen oikeuksien vastaisen ajattelun leviämistä erittäin huolestuttavana ja huomauttaa, että myös turvapaikanhakijalapsen ovat ennen kaikkea lapsia. Viimeksi asiasta muistuttaa globaalisti YK:n siirtolaisten ihmisoikeuksien erityisraportoija (Special Rapporteur on the human rights of migrants) heinäkuussa ilmestyneessä raportissaan, jossa hän korostaa myös lapsen oikeutta perheeseen ja perheenyhdistämisen merkitystä turvallisten reittien tarjoamisesta muuttoliikkeessä⁴.

Asumisaikavaatimus perheenkokoajalle (114 §, 114 a § ja 115 §)

Lastensuojelun Keskusliitto pitää erittäin ongelmallisena ehdotusta uudesta asumisaikavaatimuksesta ensinnäkin ilman huoltajaa tulleiden lasten osalta. Ehdotus tarkoittaisi 16-vuotiaana maahan ilman huoltajaansa tulleen kohdalla käytännössä sitä, että jos hänelle ei myönnettäisi pakolaisasemaa vaan toissijaista suojelua, hän mahdollisuutensa perheenyhdistämiseen olisivat käytännössä heikot – hän ehtisi täyttää 18 vuotta asumisajan kuluessa umpeen. On vaikea uskoa, että tarkoitus olisi todellisuudessa estää kansainvälistä suojelua saaneen lapsen perheenyhdistämistä. Keskusliitto pitää välttämättömänä, että kansainvälistä suojelua saaneilta lapsilta ei viedä oikeutta perheenyhdistämiseen. Ei riitä, että säädökseen kirjataan poikkeamismahdollisuus asumisaikavaatimuksesta tapauskohtaisen harkinnan perusteella. **Kyse on haavoittuvassa asemassa olevan lapsen perustavaa laatua olevasta oikeudesta perhe-elämän suojaan, eikä sitä voida jättää toissijaista suojelua saaneiden kohdalla tapauskohtaisen harkinnan varaan.**

Keskusliitto huomauttaa, että esitysluonnos on epäselvä sen suhteen, mitä tulee perhesidehakemuksen jättämisen kolmen kuukauden määräajan (poikkeamismahdollisuus toimeentuloedellytyksestä pakolaisella) ja kahden vuoden asumisaikavaatimuksen suhteeseen. Asiasta lienee tarpeen kirjata selkeästi, jos esitys kaikesta huolimatta etenee tällaisenaan, ettei laissa tule ilmiselvää ristiriitaa – kolmen kuukauden määräaikaa ei luonnollisesti voitaisi noudattaa, jos säädettäisiin kahden vuoden asumisaikavaatimus perheenyhdistämisessä.

---

⁴ A/79/213: Children are children first and foremost: protecting child rights in migration contexts - Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, Gehad Madi. 22 July 2024. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/217/29/pdf/n2421729.pdf>

Myös asumisaikavaatimuksen kohdalla esitysluonnos tuo esille arvailuja kotoutumisesta: ”Perheenjäsenten kotoutumisen voidaan arvioida olevan sitä tehokkaampaa mitä paremmin perheenkokoaja on ehtinyt kotoutua perheenjäsenten saapuessa.” Ei kuitenkaan esitetä, mihin arvio perustuu. Aivan yhtä hyvin voidaan väittää, että kaikkien perheenjäsenten kotoutuminen tapahtuu tehokkaammin, kun perhe yhdistyy mahdollisimman pian.

Edellytys lapsen alaikäisyydestä (38 §)

Ulkomaalaislakia muutettiin (HE 273/2018 vp) EU-tuomioistuimen ratkaisun jälkeen (C-550/16) siten, että ratkaisevaa alaikäisyyden määrittämisessä perheenyhdistämisasiassa on, että perheenkokoaja on alaikäinen jättäessään oman turvapaikkahakemuksensa, eikä alaikäisyyttä katsota päätöksentekohetkestä. Näin ollen oikeus perheenyhdistämiseen ei riipu siitä, kuinka kauan hänen turvapaikkahakemuksensa käsittely kestää. Muutos johtui suoraan tuomioistuimen ratkaisusta, mutta kansallisesti tehtiin vielä suotuisampi säädös, eli tämä ulotettiin koskemaan myös toissijaisen suojelun saaneita. Tämä oli onnistunut ja lapsen oikeuksia kunnioittava ratkaisu. Nyt kuitenkin halutaan asettaa lapset eriarvoiseen asemaan sen mukaan, millaisen oleskelulupastatuksen he ovat saaneet, ja palata toissijaista suojelua saavien ja kiintiöpakolaisten osalta käytäntöön ennen vuotta 2018. **Ehdotus muiden suojelustatusten asettamisesta eriarvoiseen asemaan pakolaisiin nähden ei ole perusteltu ja Keskusliitto pitää sitä Lapsen oikeuksien sopimuksen ja perustuslain syrjintäkiellon vastaisena.**

EU-tuomioistuimen tuomio 2020 (yhdistetty päätökset C-133/19, C-136/19 ja 137/19) johti siihen, että ulk.lain 38 § Edellytys lapsen alaikäisyydestä muutettiin jälleen (HE 100/2022 vp, joka tuli voimaan 1.2.2023). Siinä säädettiin tilanteesta, jossa lapsi on hakijana ulkomailla ja huoltaja perheenkokoajana Suomessa. Ratkaisevaksi tuli lapsen perhesidehakemuksen päätöspäivän sijaan se päivä, jolloin lapsen hakemus jätettiin. Näin pitkittyneet lupaprosessit eivät johtaneet enää siihen, että lapset olisivat ehtineet täysi-ikäistyä ja tämän vuoksi saada kielteisen päätöksen perhesidehakemukseen. Tuomioistuimen ratkaisu koski vain pakolaisaseman saaneita, mutta kansallisesti tämä ulotettiin koskemaan pakolaisten lisäksi myös toissijaisen suojelun saaneita sekä muita lapsia yhdenvertaisuuden vuoksi.

EU-tuomioistuimelta tuli jälleen ratkaisu asiasta vuonna 2022 (C-279/20) – siinä vaiheessa, kun em. lakimuutos oli eduskunnan käsittelyssä. Tuomion mukaan ratkaisevaa lapsihakijan kohdalla tulee olla perheenkokoajan turvapaikkahakemuksen jättöpäivä, ei perhesidehakemuksen jättöpäivä. Tällä kertaa tulkitaan nyt ratkaisua kansallisesti siten, että se koski vain pakolaisaseman saanutta lasta. Jälleen asetetaan toissijaista suojelua saaneet eri asemaan – heidän kohdallaan ratkaisevaa olisi edelleen lapsen perhesidehakemuksen jättöpäivä, ei Suomessa olevan perheenkokoajan turvapaikkahakemuksen jättöpäivä. Keskusliitto ei pidä tätä perusteltuna ja toteaa sen rikkovan syrjintäkieltoa.

Muita näkemyksiä ehdotetuista muutoksista

Keskusliitto joutuu toteamaan, että esitysluonnos on osa lukuisia tämän hallituskauden kiristyksiä, joiden yhteisvaikutukset heikentävät merkittävästi kansainvälistä suojelua hakevien ja saavien asemaa, mutta joiden perustelut herättävät enemmän kysymyksiä kuin antavat tosiasioihin perustuvia vastauksia. Esitys-

luonnoksessa on lakimuutoksille käytetty perusteluna hallitusohjelmakirjauksia, hallituskauden hankkeille tyypillisesti. Lastensuojelun Keskusliitto huomauttaa, että hallitusohjelman kirjaukset sellaisenaan ovat köykäinen perustelu silloin, kun puututaan perustavaa laatua oleviin ihmisoikeuksiin ja viittaa oikeuskanslerin esitysluonnoksesta antamaan lausuntoon asiassa: **pelkkä hallitusohjelman kirjaus ei riitä hallituksen esityksen pääasialliseksi perusteluksi.**

Esitysluonnoksessa tosin hämärtyy paikoin, mitä tavoitellaan; yhtäällä sanotaan tavoitteeksi hallitusohjelman tavoite kiristää politiikkaa, mutta samalla pyritään etsimään jopa ihmisoikeusperusteisia argumentteja perusteena ihmisoikeuksien kiristyksille. Keskusliitto korostaa, että **lakiesitysten perustelujen tulisi pohjautua tutkittuun tietoon.** Tämäkin esitysluonnos toimii hyvänä esimerkkinä siitä, miten tietoa käytetään puutteellisesti tai jopa harhaanjohtavasti lainsäädännön pohjana. Esitettyjen muutosten haittavaikutuksista on vain yksittäisiä esimerkkejä, esim. taloudellisiin vaikutuksiin liittyvän tekstin joukossa on yksi viittaus tutkimusartikkeliin liittyen mahdollisiin kotoutumista haittaaviin vaikutuksiin.

Komission rahoittamassa tutkimuksessa tultiin johtopäätökseen, että EU-jäsenmailla olisi käytettävissään tietoa perheenyhdistämistä kiristävien erilaisten edellytysten asettamisen vaikutuksista, mutta niillä on taipumusta tulkita tuota tietoa omalla tavallaan ja sivuuttaa epätoivottavat tutkimustulokset. Erilaisia väärinkäytösten muotoja, kuten lume- ja pakkoavioliittoja, lähdetään torjumaan rajoituksilla vailla tarkempaa tietoa näiden ilmiöiden laajuudesta.⁵ Tässäkin luonnoksessa esitetään perhesideperustaisten oleskelulupien riskinä sellaisten ilmiöiden kuin lasten käyttämisen maahantulon välineenä, pakkoavioliittojen ja lumeavioliittojen lisääntyminen, ja väitetään näitä ehkäistävän perheenyhdistämistä kiristämällä.

Väite kotoutumisen tehostumisesta sen vuoksi, että perheenjäsenet joutuvat viettämään vuosia erossa toisistaan, on nurinkurinen ja vaikuttaa keinotekoiselta yritykseltä löytää kiristysten kohteena olevien ihmisten kannalta positiivisia vaikutuksia. Esitysluonnos toistaa väitettä perusteluissa ja tuo sen myös vaikutusarviointeihin omaksi alaluvukseen. Komission rahoittamasta tutkimuksesta käy ilmi, että kotoutumisväite onkin varsin yleinen tapa EU:n piirissä perustella perheenyhdistämisen rajoituksia. Se päättyy johtopäätöksissään siihen, etteivät rajoitukset tue vaan pikemminkin estävät kotoutumista: *“... there are clear indications of unintended effects of these measures that may hinder integration: the behavioural adjustments that people develop in order to meet the requirements may hinder rather than further their integration, long and complicated procedures lead to delaying family reunification, stress and feelings of lives being on hold and lesser feelings of belonging.”*⁶

Väite siitä, että perheenyhdistämisen rajoittaminen parantaa turvallisuutta (s. 25, s. 36), on niin ikään kyseenalainen. Miten ihmisten jättäminen maahan ilman perheenjäsenten tukea ja perhe-elämän tuomaa vakautta lisää turvallisuutta?

Luonnoksessa toistuu myös pyrkimys kaventaa käsitystä pakolaisuudesta; halutaan tehdä entistä enemmän eroa varsinaisen pakolaisaseman ja toissijaista suojelua saaneen aseman välillä. Keskusliitto katsoo, ettei

---

⁵ Strict et al. 2013, 62–63.

⁶ Strict et al. 2013, 104.

erilainen kohtelu suojelustatuksen mukaan ole perusteltua. Suomessa on perinteisesti pidetty toissijaista suojelua saaneita käytännössä pakolaisina, sillä he ovat 'de facto -pakolaisia'⁷ eivätkä heidän oikeutensa olleet varsinaisen pakolaisaseman saaneisiin nähden käytännössä heikommat näihin päiviin saakka. Myös toissijaista suojelua saaneet tulevat konfliktialueilta, eikä heitä ole rinnastettu esimerkiksi köyhyyden vuoksi liikkeelle lähteneisiin siirtolaisiin. Tässä esitysluonnoksessa, kuten muutamissa muissakin hallituskauden esityksissä, **toissijaista suojelua saaneet asetetaan pakolaisaseman saaneita heikompaan asemaan. Se ei ole perusteltua eikä hyväksyttävää siitä huolimatta, että EU:n perheenyhdistämisdirektiivi ei koske toissijaista suojelua saaneita.** Keskusliitto huomauttaa, että YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan lapsen oikeuksien toteutuminen ei saa olla riippuvaista hänen huoltajiensa oleskeluoikeuteen liittyvästä asemasta tai toimista⁸.

Keskusliitto pitää huolestuttavana, että esitysluonnoksessa tulkitaan YK:n lapsen oikeuksien sopimusta vääristyneellä tavalla, joka on tullut tutuksi ulkomaalaislain kiristysten yhteydessä ns. 'ankkurilapsi'-tematiikan avulla. Kansainvälisiä veloitteita esitellessään luonnoksessa kirjataan huolellisesti lapsen oikeuksien sopimuksen ja lapsen oikeuksien komitean yleiskommenttien sisältöjä. Sitten kuitenkin lähdetään tulkitsemaan lapsen etua hyvin omintakeisesti väittämällä yksikantaan, että lasten lähettäminen pakomatalle etukäteen myöhemmin haettavien oleskelulupien toivossa on "*vastoin lapsen etua ja lapsen oikeuksien sopimusta*" (s. 18). Kyseessä on kuitenkin tilanne, jossa koko perhe ei pysty lähtemään pakomatalle yhdessä, ja myöhemmin perhe pyrkii yhdistymään – tätä kutsutaan pakolaisten perheenyhdistämiseksi. Lapsen perustavaa laatua oleva oikeus elää perheensä kanssa korostuu lapsen oikeuksien sopimuksessa ja lapsen oikeuksien komitean sopimuksen tulkintaa ohjaavissa yleiskommenteissa, joita juuri oli esitelty luonnoksessa varsin ansiokkaasti. **Kun kansainvälistä suojelua saavalle lapselle haetaan myöhemmin mahdollisuutta saada myös perheenjäsenensä turvaan, kysymys ei ole lasten hyväksikäytöstä ja maahantulosäännösten kiertämisestä vaan perustavaa laatua olevasta oikeudesta saada suojelua sekä elää perheensä kanssa.**

Lopuksi on syytä vielä todeta, että luonnoksessa esitetyt muutokset koskevat lopulta pientä ihmismäärää – joten taloudelliset vaikutukset jäävät mitättömiksi kansantaloudellisesti. Lopulta ainoastaan Maahanmuuttovirastolle aiheutuvista lisäkustannuksista pystytään antamaan jotain euromääräisiä arviolaskelmia. Osi-ossa viitataan myös lastensuojelun kustannuksiin kiristysten seurauksena. Jää epäselväksi, mitä tekemistä lastensuojelulla on asian kanssa – vaikka ilman huoltajaa tulleille lapsille ja nuorille onkin hyvinvoinnin riski elää vailla perheen tukea, eivät he tämän vuoksi ole suoraan lastensuojelun asiakkaita. He eivät sellaisiksi yleensä myöskään ehdi tulla, koska tulevat pian kotoutumisvaiheen alettua täysi-ikäisiksi. Palveluntarpeet saattavat kasautua näin pikemminkin aikuispalvelujen puolelle. Jos kiristykset puolestaan saisivatkin jollain aikavälillä ja jollain laskentakaavalla aikaan joitain säästöjä, tulisi näitä vaikutuksia verrata siihen, että jokaisen yksittäisen ihmisen kohdalla negatiiviset vaikutukset voivat olla mittaamattoman suuret, kun perheenjäsenet eivät voi elää yhdessä turvassa.

---

⁷ Esim. Euroopan muuttoliikeverkosto EMN 2019. Turvapaikka- ja maahanmuuttosanasto 6.0. https://emn.fi/wp-content/uploads/2022/05/EMN_Glossary_2018_FI_V_6.0_web.pdf

⁸ YK:n Lapsen oikeuksien komitean Yleiskommentti nro 22 (2017) lasten ihmisoikeuksia koskevista yleisperiaatteista kansainvälisen siirtolaisuuden yhteydessä, kohta 11.